

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำรงชีวิตของคนทุกคนต้องเผชิญกับความเครียดตลอดเวลา การสรุปอย่างง่าย ๆ ว่า การเจ็บป่วยรุนแรง การบาดเจ็บของร่างกาย ความทรمانทางจิตใจ เป็นสาเหตุของความเครียดนั้นไม่ถูกต้องนัก¹ เพราะเพียงแต่การข้ามถนนที่มีการจราจรคับคั่ง ความสนุกสนาน การแข่งขันกีฬา การเข้าชั้นเรียน การสอบไล่ สิ่งเหล่านี้ก็เพียงพอที่จะไปกระตุ้นกลไกความเครียดของร่างกายได้ ความเครียดมีชื่อเสียงเลวร้ายเสมอไป แต่ยังเป็นเครื่องปรุงแต่งชีวิตสวย เออร์วิง แอล แจนิส (Irving L. Janis) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ความเครียดในระดับปานกลาง จะช่วยกระตุ้นให้มนุษย์แสวงหาข้อเท็จจริง และเตรียมพร้อมที่จะรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้² แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ควรมีเวลาให้ผู้นั้นได้เตรียมพร้อม ซึ่งเป็นการเตรียมระบบต่าง ๆ ของร่างกายให้สามารถเผชิญ และปรับตัวได้เหมาะสมกับสภาวะนั้น ๆ ในสังคมปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางค่านิยม และเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นมนุษย์จึงต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัว ทั้งนี้เพราะว่า ร่างกายของมนุษย์มีความสามารถของการปรับตัวในขอบเขตจำกัด และจะประสบความสำเร็จได้เมื่อระดับของสิ่งกระตุ้นอยู่ในระดับปานกลาง

¹ Hans Selye, The Stress of Life, (New York : McGraw-Hill Book Co., 1956), p. vii preface.

² Irving L. Janis, Psychological Stress, (New York : John Wiley & Sons, 1952), p. 367.

ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป¹

ความเครียด (Stress) มาจากภาษาละติน คือ Strictus หรือ Strict ซึ่งหมายถึง ความกดดัน หรือความตึงเครียดที่เกิดขึ้นกับร่างกาย²

แฮนส์ เซลลี่ (Hans Selye) แพทย์ชาวเยอรมัน นับว่าเป็นบุคคลแรกที่ได้ศึกษาเรื่องความเครียดอย่างจริงจัง และนำมาสัมพันธ์กับการแพทย์ โดยให้ความหมายว่า "ความเครียดเป็นกลุ่มอาการหรือภาวะที่ร่างกายมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่มาคุกคาม ทำให้ร่างกายเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ความเครียดจึงมีลักษณะและส่วนประกอบของตัวเอง แต่ไม่มีสาเหตุเฉพาะ สิ่งสำคัญที่สุดคือร่างกายจะมีการปรับตัว³ แม้ว่ามนุษย์จะไม่สามารถป้องกันความเครียดได้ทั้งหมด แต่การไถ่เรียนรู้อาจช่วยให้เกิดอันตรายน้อยที่สุด ความเจ็บป่วยหรือโรคบางอย่างเกิดขึ้นเพราะมีความผิดปกติในการปรับตัว และการสนองตอบต่อความเครียดมากกว่าจะมีสาเหตุจากเชื้อโรค สารเป็นพิษ หรือสิ่งภายนอกโดยตรง โรคที่พบได้เสมอคือ ความผิดปกติของอารมณ์และประสาท ความดันโลหิตสูง แผลในกระเพาะอาหารและลำไส้ส่วนคนโรคมุมิแพ้ว โรคหัวใจ หลอดโลหิต และโรคไต โรคเหล่านี้มีสาเหตุมาจากการปรับตัวเกือบทั้งสิ้น

ความเครียดในความหมายของริชาร์ด เอส ลาซารัส (Richard S. Lazarus) คือการที่มนุษย์หรือสัตว์ได้รับความกดดัน และต้องอาศัยการปรับตัวทั้งทางร่างกายและจิตใจ⁴

¹ Alvin Toffler, Future Shock, (London: Pan Books, 1970), pp. 311 - 313.

² Noah Webster, Webster's New Twentieth Century Dictionary of the the English Language Unabridged, 2d ed. (Cleveland and New York : The World Publishing Co., 1968), p. 1861.

³ Selye, The Stress of Life, p. 54.

⁴ Richard S. Lazarus, Psychological Stress and Coping Process, (New York : McGraw-Hill Book Co., 1966), p. 10.

จากแนวความคิดนี้ กระตุ้นให้เกิดความคิดเกี่ยวกับความผิดปกติในการปรับตัวซึ่งก่อให้เกิดโรคทางกายและทางจิตได้

เมื่อพิจารณาความหมายของความเครียด และผลที่เกิดขึ้น คือมนุษย์จะต้องมีการปรับตัวทั้งร่างกายและจิตใจ ดังนั้นการแสดงออกทางจิตใจจะประกอบด้วยความรู้สึกไม่สบายใจ (Unpleasant Feeling) เช่น ความวิตกกังวล โกรธ หงุดหงิด ซวยเหลือตัวเองไม่ได้ เกิดความรู้สึกผิด ละอาย เบื่อหน่าย¹ มาเรียน อี คาร์ลแมน (Marion E. Kalkman) และ แอนน์ เจ เดวิส (Anne J. Davis) กล่าวว่า มนุษย์มีปฏิกิริยาสนองตอบต่อความเครียดได้หลายทางโดยอ้างถึงแนวความคิดของเมนนิงเจอร์ส (Meningers) ที่ว่าบางคนจะสนองตอบเพียงเล็กน้อย หรือควายอาการปกติ เช่น หัวเราะ ร้องไห้ นอนหลับ พุกมาก เดินไปเดินมา สบตาสบาย แต่เมื่อระดับความเครียดรุนแรง จะต้องปรับตัวเพิ่มขึ้น มีอาการซึมเศร้า เพ้อฝัน เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกาย และอยู่ในโลกของความเพ้อฝัน²

ความเครียดเกิดขึ้นได้ทั้งจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกในร่างกาย มีผลทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ หรือถูกคามท้อชีวิตมนุษย์จนทำให้เกิดความไม่สมดุลขึ้น โจน ลัคแมน (Joan Luckman) และคาร์เรน ซี โซเรนเซน (Caren C. Sorensen) ได้สรุปผลความเครียดไว้ดังนี้คือ

ก. ความท้อชีวิต พยายามทำให้เกิดอันตราย หรือทำลายตัวเรา

¹ Irene Beland and Joyce Y. Passos, Clinical Nursing Pathophysiological and Psychosocial Approaches, 3d ed., (New York : Macmillan Publishing Co., 1975), p. 362.

² Marion E. Kalkman and Anne J. Davis, New Dimensions in Mental Health Psychiatric Nursing, 4th ed. (New York : McGraw-Hill Book Co., 1974), pp. 422-424.

ข. ไม่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่มีความต้องการขั้นพื้นฐาน

ค. ชักช้าวงการเจริญเติบโต พัฒนาการและความเจริญของงานทางร่างกายและจิตใจ

ง. เกิดความไม่สมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ¹

ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน จะต้องเผชิญกับความเครียด ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ แหล่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความเครียดมีมากมาย เกิดขึ้นได้ตั้งแต่สาเหตุเล็กน้อย และความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง เช่น ใ้รับอาหารหรือความอบอุ่น ไม่เพียงพอ การใ้รับอันตราย อุบัติเหตุ หรือจากเชื้อโรค นอกจากนี้มีสาเหตุจากความ-ต้องการทางจิตใจ เริ่มจากความขัดแย้งในครอบครัวและสังคม ความคาดหวังทางสังคม และวัฒนธรรม การคิดคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นไวล่วงหน้าว่าจะ เกิดอันตรายหรือไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาซึ่ง เป็นการดำเนินไปตามปกติ เช่น การเปลี่ยนแปลงของวัย เช่น วัยหนุ่มสาว หมดประจำเดือน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นแหล่งของความเครียดที่สำคัญเช่นเดียวกัน² เมื่อมนุษย์ต้องเผชิญกับสิ่งเหล่านี้จะอาศัยการปรับตัวเพื่อให้เกิดความสมดุลกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน³ นอกจากนี้ในขงของชีวิต จะต้องมี การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งเป็นวัฏจักรที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นความเจ็บป่วยและการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นสาเหตุของความเครียดเช่นเดียวกัน แมว่าโรงพยาบาลจะเป็นสถานที่ที่ใ้จัดเตรียมบุคลากร และ

¹ Joan Luckman and Karen C. Sorensen, Medical Surgical Nursing, (Philadelphia : W.B. Saunders Co., 1974), p. 10.

² Luckmann and Sorensen, Medical Surgical Nursing, p.10.

³ Ann F. Muhlenkamp, Lucille D. Gress, and Mary A. Flood, "Perception of Life Change Events by the Elderly," Nursing Research 24 (March-April 1975) : 109.

อุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้อย่างพร้อมเพรียง เพื่อบริการในก้านป้องกันโรค การวินิจฉัย และการรักษาโรคแก่ผู้ป่วย และประชาชนทั่วไป¹ แต่โรงพยาบาลในความคิดของผู้ป่วยนั้น มีเหตุ-การณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความกลัว วิตกกังวล ความหวัง ความตาย หรือความพิการ แม้ว่าคนเราจะไปโรงพยาบาลเพียงเพื่อการตรวจสุขภาพประจำปีก็ตาม ทั้งนี้เพราะคนเราจะคาดคิดหรือคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นไวล่วงหน้า เช่น กลัวว่าจะพบสิ่งผิดปกติหรือเป็นโรคร้ายแรง เป็นต้น¹

ความเจ็บป่วยและการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นภาวะเครียดและ
 วิกฤติการณ์อย่างหนึ่งของผู้ป่วย² เพราะหมายถึงการพลัดพรากจากครอบครัว ท้องจากบุคคลอันเป็นที่รักและคุ้นเคย และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน เขาไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง ต้องละทิ้งกิจกรรมที่เคยกระทำตามปกติ³ เขาไปอยู่ในโรงพยาบาลซึ่งเป็นระบบสังคมระบบหนึ่งที่แตกต่างจากสังคมภายนอก เต็มไปด้วยบุคคลหลายฝ่าย ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ผู้ป่วยจึงต้องมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้⁴ นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลยังทำให้ผู้ป่วยสิ้นเตน ตกใจ กลัว เพราะเต็มไปด้วยแสง เสียง กลิ่น และเครื่องมือ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติที่ผู้ป่วยไม่เคย แยกต่างจากประสบการณ์ที่ผู้ป่วยได้รับในชีวิตประจำวัน โรงพยาบาลเป็นโลกของความเจ็บป่วย เต็มไปด้วยบุคคลที่ได้รับความทุกข์ทรมาน ต้องได้รับการวินิจฉัยโรค และวิธีการรักษาวางอย่างที่ทำให้เกิดความเจ็บปวด กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเป็นประจำในโรงพยาบาล โดยที่บุคคลากร

¹Beverly W. Dugas, Introduction to Patient Care A Comprehensive Approach to Nursing, (Philadelphia:W.B. Saunders Co.,1977), p. 84.

²Beland and Passos, Clinical Nursing Pathophysiological and Psychosocial Approaches, p. 346.

³Sandra B. Fielo, A Summary of Integrated Nursing Theory, (New York : McGraw-Hill Book Co., 1975), p.63.

⁴Stanley H. King, Perception of Illness and Medical Practice, (New York : Russell Sage Foundation, 1962), p. 338.

เห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ในความรู้สึกของผู้ป่วยนั้น ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ที่ทรมานจิตใจ และร่างกายอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสาเหตุของความเครียดของผู้ป่วยและการรับรู้ต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์เหล่านั้น โดยศึกษาเฉพาะผู้ป่วยในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งถือว่าเป็นโรงพยาบาลทันสมัย เป็นศูนย์รวมของวิทยาการทางการแพทย์ที่เจริญก้าวหน้าที่สุด เป็นแหล่งเฝ้าการศึกษาทางการแพทย์และอนามัย จึงเต็มไปด้วยบุคลากรจำนวนมาก และมีหลายระดับทั้งที่เป็นบุคลากรประจำโรงพยาบาล และนักศึกษา จึงทำให้อิทธิพลในโรงพยาบาลเหล่านี้เพิ่มมากขึ้นกว่า ซึ่งแตกต่างจากโรงพยาบาลทั่วไป ดังนั้นจึงมีสิ่งกระตุ้นผู้ป่วยเพิ่มขึ้น สำหรับหน้าที่และความรับผิดชอบของโรงพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีดังนี้คือ

ก. ดำเนินการศึกษาอบรมในหลักสูตรแพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล กายภาพบำบัด พนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ และวิชาทางการแพทย์

ข. ดำเนินการค้นคว้าวิจัยทางการแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์สาขาต่าง ๆ

ค. ดำเนินกิจการโรงพยาบาล โดยให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปในด้านการรักษาพยาบาล การป้องกันโรค และบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย¹

ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาล มีความสนใจใฝ่ใคร่ศึกษา ความเครียดของผู้ป่วยที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วย และช่วยให้บุคลากรได้ตระหนักถึงสาเหตุของความเครียด ทั้งที่เกิดจากผู้ป่วย ครอบครัว ความค่านิ่ง และองค์ประกอบอื่น ๆ รวมทั้งเหตุการณ์หรือสถานการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความเครียดเหล่านั้น และช่วยให้ผู้ป่วยปรับตัวได้ก็และเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อผลประโยชน์ต่อผู้ป่วย ช่วยให้ฟื้นคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว ให้ผู้ป่วยมีทัศนคติที่ดีต่อ

¹ทบวงมหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล; แถลงการณ์การศึกษา 2516-2517, (พระนคร : โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2516), หน้า 49 และ 349.

บุคลากรและโรงพยาบาล และช่วยให้ประสบการณ์ของความเจ็บป่วยและการเข้ามาอยู่ในโรงพยาบาลทางจิตใจผู้ป่วยน้อยลง เพื่อให้บุคลากรที่ตระหนักว่าการดูแลผู้ป่วยมีโชคคำนึงถึงความต้องการด้านร่างกาย คือ การรักษา ใทยา หรือยาตัดเท่านั้น จะต้องคำนึงถึงจิตใจ อารมณ์ และสังคม ด้วย ทั้งนี้เพราะว่าผู้ป่วยคือบุคคลคนหนึ่งซึ่งมีความต้องการขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป และมีบางสิ่งบางอย่างที่แตกต่างออกไป เช่น ผู้ป่วยปรับตัวใคนน้อยลง เพราะความสามารถทางกาย และจิตใจในระหว่างเจ็บป่วยมีขอบเขตจำกัด ต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่น นอกจากนั้นผู้ป่วยยังมีลักษณะพิเศษอีกหลายประการ เช่น สนใจตนเองมาก (Self-Centered) คิดคำนึงถึงเรื่องของตนเองเกือบตลอดเวลา ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายประการ คือ

- ก. ความเจ็บป่วยจะถูกคามต่อชีวิต
- ข. เมื่อเจ็บป่วย เป็นการยากมากที่จะให้คิดถึงบุคคลอื่น ดังนั้นจึงต้องการให้คลายความทุกข์ทรมานลง การสนทนาจึงเป็นเรื่องของคนเองเกือบทั้งสิ้น สภาวะเช่นนี้มีไ้เพราะผู้ป่วยเห็นแก่ตัว แต่เป็นความพยายามที่จะปรับตัวต่อความเจ็บป่วย และจะช่วยให้ทนต่อสภาพนี้ไ้ได้ดียิ่งขึ้น
- ค. ขอบเขตของความคิดคำนึงเกี่ยวกับร่างกายขยายกว้างขึ้น และฝังติดแน่นอยู่ในจิตใจ เช่น การมีวัตถุชิ้นเล็ก ๆ อยู่ในตา ผู้ป่วยจะรู้สึกว้าอันใหญ่มาก และสนใจจะให้เอาออกให้ไ้ไ้เพียงอย่างเดียว ดังนั้นเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพอาจแปลพฤติกรรมของผู้ป่วยว่าเรียกร้องต้องการมากเกินไป และก่อให้เกิดความยุ่งยากในการรักษาพยาบาล
- ง. ผู้ป่วยมีความรู้สึกไว้มาก ซึ่งเป็นแนวทางการปรับตัวอย่างหนึ่ง เช่น เมื่อมีเสียงดังจะกระทบกระเทือนผู้ป่วยมาก และเกิดความเครียดขึ้นไ้
- จ. ความรู้สึกเบี่ยงเบนไป เมื่อเจ็บป่วยผู้ป่วยจะมีความสับสน การรับรู้ทางไ้เบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง จึงทำให้แปลพฤติกรรมต่าง ๆ ผิดไปไ้

¹ Luckmann and Sorensen, Medical Surgical Nursing, pp.57-60.

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยคาดว่า เมื่อคนเราเกิดความเจ็บป่วยและเข้ารับ การรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป พบปะกับคนแปลก หนา ของผลิตภัณฑ์จากครอบครัว และต้องเผชิญกับวิธีการตรวจรักษาพยาบาลต่าง ๆ ประกอบ กับความสามารถในการปรับตัวมีขอบเขตจำกัด การไม่ได้รับความพึงพอใจในการตอบสนอง ความต้องการขั้นพื้นฐาน อันเนื่องมาจากความเจ็บป่วย และต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่น จะทำ ให้ผู้ป่วยเกิดความเครียด โดยแสดงออกทางค่านอารมณ์ เช่น ความไม่สบายใจ อึดอัด วิตก กังวล โกรธ กลัว เกิดความขัดแย้ง คับข้องใจ เป็นต้น แหล่งความเครียดของผู้ป่วยมีมาก มาย ผู้มีประสบการณ์คือผู้ป่วยเท่านั้นที่จะให้คำอธิบายว่าเกิดขึ้นมากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยอาศัยประสบการณ์ ความสามารถในการปรับตัว การ ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากครอบครัว ญาติ และบุคลากรของโรงพยาบาล ผลการวิจัย จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตระหนักถึงสาเหตุของความเครียด ปัญหาของผู้ป่วย เพื่อนำมาปรับปรุง การบริการสุขภาพอนามัย ช่วยให้ผู้ป่วยอบอุ่นใจ ลดความวิตกกังวล และสามารถเผชิญปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเครียดที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยซึ่งรับไว้รักษาใน โรงพยาบาล เนื่องจากการเข้ามาอยู่ในโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย ต้องเผชิญกับ สถานการณ์ใหม่ ๆ ทำให้ผู้ป่วยเกิดความเครียดได้ ทั้งนี้จึงต้องอาศัยการปรับตัวต่อสถานการณ์ หรือเหตุการณ์เหล่านั้น จนทำให้รู้สึกไม่สบายใจ วิตกกังวล โกรธ กลัว คับข้องใจ หรือเกิด ความขัดแย้ง โดยทำการศึกษาเฉพาะผู้ป่วยผู้ใหญ่ซึ่งรักษาทางอายุรกรรมและศัลยกรรม

ปัญหาของการวิจัย

- ก. ผู้ป่วยอายุรกรรม และ ศัลยกรรม มีความเครียดแตกต่างกันหรือไม่
- ข. ผู้ป่วยที่มีอายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ แตกต่างกันจะมี ความเครียดแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

- ก. ผู้ป่วยอายุรกรรม และ ศัลยกรรม จะมีความเครียดทั้งส่วนรวมและแต่ละท่าน ไม่แตกต่างกัน
- ข. ผู้ป่วยเพศชาย และ หญิง จะมีความเครียดทั้งส่วนรวมและแต่ละท่านแตกต่างกัน
- ค. ผู้ป่วยที่เป็นโรค และสมรส จะมีความเครียดทั้งส่วนรวมและแต่ละท่านแตกต่างกัน
- ง. ผู้ป่วยกลุ่มอายุต่างกัน จะมีความเครียดแตกต่างกันทุกท่าน
- จ. ผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความเครียดแตกต่างกันทุกท่าน
- ฉ. ผู้ป่วยที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความเครียดแตกต่างกันทุกท่าน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผู้ป่วยผู้ใหญ่ ซึ่งรักษาทางอายุรกรรมและศัลยกรรมในโรงพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย คือคณะแพทยศาสตร์ 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามารับดี โรงพยาบาลนครเข็ขงใหม่

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

- ก. แบบสอบถามที่สร้างขึ้น จะครอบคลุมถึงเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย คือ ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งความคิดคำนึงถึงความเจ็บป่วยและอันตรายที่คิดว่าอาจเกิดขึ้นกับตนเอง
- ข. แบบสอบถามซึ่งหาความตรง และความเที่ยงแล้ว สามารถวัดการรับรู้ และความรู้สึกต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์เหล่านั้นได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือเพียงอย่างเดียว คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ป่วย มีข้อใช้เครื่องมือวัดความเครียดโดยเฉพาะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- ก. เพื่อจะได้อุ้ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ป่วยต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด
- ข. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพตระหนักถึงภาวะเครียดของผู้ป่วยเมื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
- ค. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินปัญหาผู้ป่วยโดยส่วนรวมและสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพยาบาล
- ง. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ความเครียด หมายถึง ภาวะที่เกิดความไม่สมดุลขึ้นในร่างกาย ต้องมีการปรับตัว เกิดความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เช่น ไม่สบายใจ อึดอัด วิตกกังวล ชักเยื้องกับหัวใจ โกรธ หรือกลัว อันมีสาเหตุมาจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพและความคิดคำนึงเกี่ยวกับความเจ็บป่วย

ผู้ป่วย หมายถึง บุคคลที่มีภาวะทางร่างกายไม่สมบูรณ์ จนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และเข้ารับการรักษาทางอายุรกรรมและศัลยกรรม

โรงพยาบาล หมายถึง โรงพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ โรงพยาบาลศิริราช สังกัดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล โรงพยาบาลรามธิบดี สังกัดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และโรงพยาบาลนครเชียงใหม่ สังกัดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เหตุการณ์ หรือ สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือผู้ป่วยคาดการณ์ขึ้นเอง หรือคิดคำนึงเมื่อเจ็บป่วย หรือเมื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งมีสาเหตุมาจาก 4 กาน และมีแบบสอบถามจากแต่ละกานดังนี้คือ

ครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม	9	รายการ
บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล	19	รายการ
บุคลากร	18	รายการ
ความเจ็บป่วย	8	รายการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย